

7. Шеремет М.К. Формирование готовности слабослышащих детей к школьному обучению: автореф. дис. на получение науч. степени канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «возрастная психология» / М.К. Шеремет. – М., 1979. – 17 с.
8. Шиф Ж.І. Фізичне виховання дітей з ослабленим здоров'ям / Ж.І. Шиф. – К.: Здоров'я, 2000. – 150 с.
9. Боскис Р.М. Развитие смысловой стороны речи у глухих и слабослышащих детей / Р.М. Боскис // Особенности усвоения учебного материала слабослышащими учащимися: пробл.-темат. сб. – М., 1980. – С. 28–32.
10. Выготский Л.С. Игра и ее роль в психологическом развитии ребенка / Л.С. Выготский // Вопросы психологии. – 1966. – № 6. – С. 62–76.
11. Гозова А.П. Изучение психического развития аномальных детей / А.П. Гозова // Дефектология. – 1953. – № 6. – С. 7–12.
12. Бессарабов Н.С. Возрастная динамика двигательных способностей и их формирование на уроках физкультуры у глухих школьников: автореф. дис. на получение науч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.03 «коррекционная педагогика» / Н.С. Бессарабов. – М., 1979. – 16 с.
13. Козырнов Г.Ф. Исследование особенностей методики физического воспитания глухих детей (на материале фехтования): автореф. дис. на получение науч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.03 «коррекционная педагогика» / Г.Ф. Козырнов. – М., 1972. – 26 с.
14. Засенко В.В. Проблема підготовки випускників шкіл глухих і слабочуючих до самостійного життя / В.В. Засенко // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інтеграція аномальної дитини в сучасній системі соціальних відносин». – К.: Просвіта, 1994. – С. 172–175.
15. Синьов В.М. Основи дефектології / В.М.Синьов, Г.М. Коберник. – К.: Вища школа, 1994. – 143 с.

УДК 37.014.52(410)

РЕЛІГІЙНА ОСВІТА В ШКОЛАХ АНГЛІЇ: ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Погромська Г.І., к. пед. н., доцент

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

У статті аналізується зміст релігійної освіти в школах Англії відповідно до ключових ступенів навчання, розглядаються основні шляхи її реалізації.

Ключові слова: релігійна освіта, зміст освіти, програма, Англія.

Погромская А.И. РЕЛИГИОЗНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ШКОЛАХ АНГЛИИ: СОДЕРЖАНИЕ И ОСНОВНЫЕ ПУТИ РЕАЛИЗАЦИИ / Горловский государственный педагогический институт иностранных языков, Украина.

В статье анализируется содержание религиозного образования в школах Англии в соответствие с ключевыми ступенями обучения, рассматриваются основные пути его реализации.

Ключевые слова: религиозное образование, содержание образования, программа, Англия.

Pogromskaya A.I. RELIGIOUS EDUCATION IN ENGLAND SCHOOLS: ITS CONTENTS AND SOME POINTS OF REALIZATION / Gorlovka State Pedagogical Institute of Foreign Languages, Ukraine.

The article deals with the analysis of school religious education in England, its contents according to the main key stages and the main points of its realization.

Key words: religious education, contents of education, program, England.

Зміна пріоритетів суспільного розвитку, що відбулася в пострадянській Україні, потребує перегляду багатьох, як раніше здавалося, непорушних заборон. Люди починають самоідентифікуватися, пробують робити самостійний вибір, що простирається від побутових дрібниць до світогляду. Перед суспільством стоїть надскладне завдання: не замінити свою культуру чужою (це неможливо), а зростити на власному підґрунті нову, дбайливо використовуючи власний історичний досвід та найкращі світові напрацювання. Показані тенденції дали новий поштовх розвитку та підсилили актуальність порівняльно-педагогічних вишукувань, серед яких питання релігійної освіти та виховання вбачаються своєчасними. Використання вітчизняної спадщини та культурологічних здобутків зарубіжжя дає можливість вдосконалити систему

освіти з метою формування духовно-моральних цінностей і світогляду сучасної молоді, здатності до життя в полікультурному та поліконфесійному суспільстві.

Серед англомовних дослідників значення релігії для духовно-морального розвитку людини, теоретичні проблеми релігійної освіти, особливості її впровадження в систему загальної освіти Великої Британії розглядаються в працях Р. Голдмана, М. Грімміта, Р. Джексона, Дж. та К. Еррікерів, Д. Кіста, Е. Кокса, Т. Кулінга, Г. Лоукса, Е. Райта, Н. Смарта, Л. Френсіса, Д. Халла, К. Харта та ін.

Питання розвитку, функціонування, реформування освітньої системи Англії розкриваються у працях В. Дмитрієвої, Г. Кульбатцького, І. Курдюмової, В. Лапчинської, О. Локшиної, Р. Макєєва, К. Салімової та ін. Розвиток практики неконфесійної релігійної освіти у зарубіжній школі досліджує Ф. Козирев. Питання правової підтримки релігійної освіти в зарубіжних країнах розглядають С. Аскеров, В. Сленський, І. Метлик, І. Понкін та ін.

Проте досліджень безпосередньо змісту релігійної освіти у Великій Британії (зокрема в Англії) в Україні зроблено не було, що дає підстави для подальших наукових розвідок.

Виходячи з цього, мета нашого дослідження – проаналізувати зміст та шляхи реалізації релігійної освіти в середніх школах Англії.

Розглядаючи різні аспекти релігійної освіти Великої Британії, слід відмітити тісний зв'язок між еволюцією релігійної освіти в країні (зокрема в Англії) і правовими актами загальнонаціонального значення в галузі освіти. До 1870 р. більшість шкіл Англії знаходилася під юрисдикцією Англійської церкви, тому релігійна освіта була невід'ємною частиною загальної освіти. Проте, після прийняття Акту від 1870 р., жодна державна школа не мала права викладати релігію, спираючись на релігійні відгалуження, а родина мала право звільнити дитину від отримання релігійної освіти. Акт 1944 р. знову зв'язав освіту з християнськими цінностями. Відповідно до цього документу, Англійська церква погодилася з втручанням держави у справи церковних шкіл та освіти. Натомість держава запровадила обов'язкову релігійну освіту в державних школах. Стаття 25 Акту про освіту 1944 р. наголошувала, що в усіх школах, як релігійних, так і державних, заняття щоденно мають починатися з богослужіння, а учні отримувати релігійну освіту протягом всього терміну навчання [1]. Право батьків обирати освіту для своїх дітей було підтверджене законом 1980 р. У Великій Британії налічується майже 4500 державних релігійних шкіл (voluntary-aided schools, voluntary-controlled schools), 99% з них є католицькими та протестантськими. Акт про освіту 1988 р. розвинув положення Акту 1944 р. Зокрема, розділ 6 закріпив обов'язкову щоденну присутність усіх учнів на богослужінні, та підкреслив, що воно повинно мати християнську спрямованість [2].

Ухвалені правові документи визначають загальні напрями впровадження релігійної освіти. Разом із цим, у Великій Британії не існує єдиної уніфікованої програми (стандарту), яка б надавала спільні для всієї країни рекомендації щодо цього предмету. За даними Міністерства освіти Великої Британії, у країні діють близько 150 різних навчальних програм релігійної освіти [3]. Місцева влада самостійно визначає значущість вивчення світових релігій школярами. Найчастіше вибір робиться на користь тих релігійних течій, до яких належить більшість населення. Наприклад, у навчальних закладах, що розташовані у передмістях Лондону, де живе чимало мусульман, школярі з дитинства вивчають іслам, а в старших класах – інші релігії. В центральній Англії є міста, де діти в першу чергу вивчають християнство та іудаїзм, а в графстві Девон, де на другому місці після християнства стоїть індуїзм, школярі лише з 14 років дізнаються про основи ісламу та буддизму [3].

З огляду на це, уряд запропонував прийняти єдину програму (стандарт) релігійної освіти для всієї країни. Згідно з нею, на момент отримання обов'язкового освітнього мінімуму, школярі повинні ознайомитися з шістьма основними релігіями, поширеними у країні: християнством, буддизмом, індуїзмом, ісламом, іудаїзмом, сикхізмом. Крім того, буде заохочуватися вивчення релігій національних меншин Великої Британії, таких як: джайнізм, зороастризм, бахаї.

У межах курсу релігійної освіти школярам належить глибоко вивчити світську сторону релігійних віровчень, отримати уявлення про їх сутність та етичні погляди. Належна увага має приділятися також вивченню філософії гуманізму, хоча самим детальним повинно стати вивчення основ релігійного вчення, що домінує в їх спільноті [3].

Щодо Англії, то на сьогоднішній день програми навчальних закладів з релігійної освіти складаються згідно з Актом про реформування освіти (1988) та Національною програмою 2000 р. Вона передбачає отримання знань та розуміння сутності релігій, релігійних поглядів, практик, традицій та їх впливу на людину, суспільство та культуру і заохочує учнів шукати відповіді на низку важливих питань, пов'язаних з власним духовним розвитком [3].

У сучасній англійській школі релігійна освіта присутня на всіх ключових ступенях навчання, визначених програмою: перший ключовий ступінь (key stage 1) – 5–7 років, другий (key stage 2) – 7–11 років, третій (key stage 3) – 11–14 років, четвертий (key stage 4) – 14 років і старше [4].

Час, відведений для релігійної освіти, становить 36 годин на рік на першому ключовому ступені, по 45 годин на другому та третьому, 5% загального навчального часу на четвертому. На 1–3 ключових ступенях програма визначає матеріал, який вивчатимуть учні, а також очікуваний рівень знань, який вони повинні мати завдяки реалізації поставлених цілей та завдань. На четвертому ключовому ступені програма може пропонувати як конкретний матеріал для вивчення, так і окреслювати загальний напрямок роботи. Таким чином, кожен рівень має власну навчальну програму, але їх структура спільна, що дозволяє дотримуватися послідовності у викладенні матеріалу та досягненні мети. Програма кожного ключового рівня містить у собі перелік знань, умінь і навичок а також обсяг матеріалу, що вивчається: показує, які релігії вивчаються, визначає коло та глибину знань стосовно кожного ключового рівня, враховує досвід та можливості, що отримують учні завдяки засвоєним знанням [4].

Аналіз визначених компонентів може бути зроблений відносно двох основних напрямів реалізації релігійної освіти в Британії: отримання знань про релігію (*learning about religion*) та навчання в релігії (*learning from religion*). При цьому термін “*learning about religion*”, частіше за все, використовується в педагогічній літературі як синонім релігієзнавства. Це нейтральний, критичний та виключно інформаційний підхід до вивчення релігії. Навчання в релігії (*learning from religion*) спрямовується не лише на поповнення знань, а й служить становленню особистості, орієнтації в духовних питаннях [5, с. 52–53].

Провідним аспектом отримання знань про релігію (*learning about religion*) є дослідження вірувань, вчень, природи релігії, її витоків, практики та форм вираження і передбачає інтерпретацію, аналіз, пояснення головних питань та етичних проблем. Отримання знань про релігію охоплює знання та розуміння як окремих релігій та їх взаємодію, так і вивчення природи та характеристик релігії в цілому.

При навчанні в релігії (*learning from religion*) концептуально значимим є розвиток можливостей учнів відображувати та надавати відгук на отриманий ними досвід та досвід інших у контексті засвоєних ними знань про релігію. Це сприяє розвитку умінь використовувати, пояснювати та оцінювати те, що вони вивчили про релігію. Паралельно учні вчать розвивати та висловлювати власні ідеї відносно питань тотожності, відношення, значення, цілі, цінностей та обов’язків.

Проте, незалежно від обраного напрямку, навчання може здійснюватися лише з урахуванням наступних умов:

- відповідно до національного законодавства, узгоджена програма вимагає відображення того факту, що головною релігійною традицією країни є християнство. Виходячи з цього, християнство повинно глибоко вивчатися на всіх ключових шаблях. Інші головні релігії, представлені в країні (буддизм, індуїзм, іслам, іудаїзм, сикхізм), мають вивчатися протягом усіх ключових рівнів, але не одночасно і не однаково глибоко на кожному рівні. Наголошується також, що можуть вивчатися релігійні традиції, які локально представлені за місцем проживання учнів;
- на кожному ключовому рівні коло, глибина та обсяг знань стосовно релігії мають зростати. Ця вимога знаходить відображення у темах, що розвиваються від одного рівня до іншого. Наприклад, на першому ключовому ступені «Символи та Артефакти» (*Symbols and Artefacts*), на другому – «Символи та релігійне вираження» (*Symbols and Religious Expression*), на третьому – «Вираження духовності» (*Expression of Spirituality*).

Дослідження основних аспектів змісту релігійної освіти на першому ключовому ступені дозволяє зазначити, що учні молодшого шкільного віку мають вивчати християнство та мінімум дві інші світові релігії, що поширені на території Британії. Вони повинні ознайомитися з різними переконаннями щодо Бога та навколишнього світу. Це досягається через знайомство з артефактами та іншими релігійними матеріалами; через визнання того факту, що переконання можна висловлювати різними шляхами; через початкове використання спеціального словникового запасу – що разом дозволяє учням дійти розуміння важливості та цінності релігії та переконань. В процесі навчання учні задають питання, розвивають свою потребу замислюватися про навколишній світ, обговорюють те, що важливо для них та для людей, які їх оточують, оцінюють себе, відображуючи свої почуття та досвід, розвиваючи почуття приналежності [4].

Як вже було зазначено, навчання здійснюється в двох головних напрямках – отримання знань про релігію та навчання у релігії. При цьому головним у напрямі «*learning about religion*» є засвоєння знань та розуміння отриманого матеріалу (комплексне початкове використання релігійної та філософської лексики та термінів, пов’язаних з мораллю; аналіз релігій та вірувань, завдяки чому учні мають можливість оцінювати вплив релігії у плюралістичному суспільстві; визначення рівню, до якого змінився вплив релігії та вірувань у різних спільнотах та суспільствах протягом часу; усвідомлення того, як порізнному можуть бути інтерпретовані релігійні, духовні та моральні питання). В іншому напрямі – «*learning from religion*» – на перший план виходить звернення до особистісного досвіду учнів, їхніх роздумів та відгуків на отриману інформацію (глибокий аналіз широкого кола питань тотожності та відношення, значення, цілі та віри, цінностей та обов’язків).

Між тим, оскільки практично всі узгоджені програми містять блоки рекомендацій за цими обома напрямами, то на практиці це призводить до широкого запровадження інтегративних моделей, що дозволяє взаємозбагачувати ці підходи.

Коло знань, які учні мають засвоїти протягом першого ключового ступеню, обмежується напрямом “Релігії та вірування”, а саме: християнство; ще одна з головних релігій; місцеві релігійні вірування (де це можливо чи припустимо); світський світогляд (де це доречно). При цьому мають бути засвоєні теми, що перегукуються та пізніше будуть розвинуті на інших ключових ступенях [4]:

1. Вірування (що значить вірити у Бога, гуманність та ін.).
2. Розповіді: (як та чому деякі історії є священними та дуже важливими для релігії).
3. Релігійні свята (чому свята мають велике значення в релігії).
4. Символи (як та чому символи виражають релігійний смисл).
5. Релігійні лідери та вчителі (релігійні постаті, що мають значний вплив на інших людей на місцевому, національному рівні чи в глобальному масштабі).
6. Про себе (хто я, в чому моя унікальність як особистості в родині та громаді тощо).

Щодо форм роботи, то виходячи з того, що вік, який охоплює перший ключовий ступінь складає 5–7 років, широко використовуються рольові презентації біблійних історій, розповіді за допомогою ілюстрацій та таблиць, широко залучаються Інтернет та DVD ресурси.

Вже починаючи з першого ключового ступеня навчання, простежуються широкі міждисциплінарні зв'язки: з історією (зв'язок історичних та релігійних подій, постатей); з географією (географічні посилання, опис ландшафтів, природи, погоди); з мовою (вірне формулювання та вираження своїх думок, правильне використання тематичної лексики); з моральним вихованням (вміння висловлювати та мотивувати, що на думку дитини правильно, а що ні, що добре, а що погано, пропустивши це через призму отриманих знань про релігію); з громадянським вихованням (мати та відстоювати власну точку зору, займати активну громадянську позицію). У цьому ж контексті можна розглядати і звернення до повсякденного оточення учнів та формування вміння обгрунтовано висловлювати власну думку щодо навколишнього середовища, людей, подій (наприклад, з приводу сміття у школі, чи некоректної поведінки).

Протягом другого ключового ступеня учні мають поглибити свої знання християнства, а також ознайомитися щонайменше з двома іншими головними релігіями, визнаючи вплив релігії та релігійних переконань на місцевому, національному та глобальному рівні. Вони проводять зв'язки між окремими аспектами релігії та розглядають різні вірування, вчення, форми релігійного самовираження, практики та засіб життя, притаманний релігії. Учні дізнаються про священні тексти та інші джерела, обговорюють їхню значущість. На цьому етапі діти починають визнавати розмаїття в релігії, досліджувати схожості та відмінності як у межах однієї релігії, так і між релігіями та віруваннями, доходять думки про необхідність діалогу між ними. Вони визнають проблеми, пов'язані з розмежуванням між ідеями, вчать висувати власні ідеї та дослухатися до сторонньої точки зору.

Як і на першому ключовому ступені мають місце широкі міждисциплінарні зв'язки: з історією (учні замислюються про життя людей, які проживали в інших містах та в інший час, дізнаються про їх традиції, звичаї, цінності; відбувається перехресне посилання на вже отримані знання історичних подій, змін які відбулися в минулому); культурологією (обговорюється соціальна, культурна, релігійна та етнічна багатогранність суспільства як у Британії так і в світі); інформатикою (з метою отримання знань широко залучаються інформаційні технології, для чого учні повинні володіти навичками користування Інтернетом, електронними ресурсами); музикою (заохочується зацікавленість музикою різних часів та культур, як одним із засобів вираження духовності, при цьому учні дізнаються не лише про напрями в музиці, але й про композиторів, їхній внутрішній світ); літературою, як одним із важливих засобів передачі культурної та релігійної спадщини людства.

Коло знань, що мають отримати учні, не змінюється порівняно з першим ключовим ступенем, проте основними темами вивчення стають [4]:

1. Вірування (як віра людей у Бога впливає на їхнє життя).
2. Вчення та їх вплив на людей (що священні тексти та інші джерела розповідають про Бога, світ, людське життя).
3. Поклоніння, паломництво та священні місця (де, як та чому люди поклоняються).
4. Подорож між життям та смертю (чому деякі явища є священними для віруючих, що люди думають про життя та смерть).
5. Символи та релігійне виявлення (як виражаються релігійні та духовні ідеї).
6. Натхненні люди (особи, від яких віруючі отримують натхнення).

7. Релігія та особистість (що очікується від людини, яка наслідую певну релігію чи вірування).
8. Релігія, родина, спільнота (як релігійні родини та спільноти сповідають свою релігію, який внесок роблять у життя громади).
9. Вірування в дії (як релігії та вірування вирішують глобальні питання у галузі прав людини, справедливості, соціального захисту, захисту навколишнього середовища).

Заняття можуть відбуватися як у межах школи в формі звичайного уроку, так і в формі екскурсій до відповідних релігійних закладів (церков, костьолів, синагог та ін.), виставок, концертів духовної музики та співу, театралізованих вистав.

Концептуальним положенням релігійної освіти на третьому ключовому ступені є те, що вона не лише розвиває знання учнів відносно християнства та інших головних релігій та релігійних традицій, надає можливості для особистих роздумів і духовного розвитку, але й надихає вчитися у різних релігій і вірувань їхнім традиціям та цінностям, досліджуючи через них власні вірування та питання буття. Це потребує від учнів роздумів, аналізу, інтерпретації та оцінювання питань істини, віри, етичних питань, надання відгуків. Завдяки цьому, з одного боку, розвивається почуття власної тотожності та приналежності, з іншого – з'являється можливість для розкриття їх індивідуальності, усвідомлення власної ролі як громадянина в суспільстві. Виходячи з цього, стає зрозумілою роль релігійної освіти в підготовці учнів до дорослого життя, праці та навчання, а також розвитку поваги до інших людей, особливо до тих, чия віра та погляди відмінні від їх власних, активної життєвої позиції.

Основними темами вивчення на цьому етапі стають [6]:

1. Вірування та концепції (ключові ідеї та питання в релігіях та віруваннях, включаючи питання стосовно Бога, віри, світу, людського життя та життя після смерті).
2. Влада (різні джерела влади).
3. Релігія та наука (питання віри, пояснення, значення та цілі).
4. Вираження духовності (як та чому розуміння себе та людського досвіду виражається у різних формах).
5. Етика та взаємовідносини (питання та впливи, які формують етичний та моральний вибір, включаючи питання прощення, добра та зла).
6. Права та обов'язки (що кажуть релігії та вірування про людські права та обов'язки, соціальну справедливість та громадянство).
7. Глобальні питання (що кажуть релігії та вірування про здоров'я, добробут, війну, права тварин, навколишнє середовище).
8. Міжрелігійні діалоги (вивчення взаємовідносин, конфліктів та співпраці в межах однієї релігії та між релігіями та віруваннями).

Програма четвертого ключового ступеню побудована за аналогічною схемою, що і розглянуті вище, головна ж увага акцентується на таких питаннях [7]:

1. Вірування, вчення та їх джерела.
2. Релігійні практики та засіб життя.
3. Вираження значень (смислу).
4. Тотожність, відмінність та приналежність.
5. Значення, цілі та істина.
6. Цінності та зобов'язання.

Завдання релігійної освіти на цьому етапі навчання виводять учнів на новий рівень сприйняття знань про релігію, надихають замислитися над основними релігійними питаннями та питаннями буття з філософської точки зору, вчать доходити власних висновків через критичне сприйняття фактів, спираючись на отримані знання та досвід. Як і на попередніх ступенях, окрім шкільних занять, учні мають змогу відвідувати місця богослужінь, спостерігати чи приймати участь у служінні, спілкуватися з людьми, які належать до різних релігійних, культурних та філософських груп, приймати участь у дискусіях та диспутах на релігійно-філософські теми. Все це сприяє кращому засвоєнню знань та надає учням значні можливості для становлення та самореалізації.

Отже, проведене дослідження дозволяє стверджувати, що релігійна освіта в школах Англії є невід'ємною складовою навчально-виховного процесу і здійснюється на всіх ключових ступенях навчання. Її специфіка полягає в наявності двох основних шляхів реалізації «learning about religion» (надання знань про релігію) та «learning from religion» (навчання в релігії) та варіативності змісту, що залежить від узгоджених програм, затверджених на місцевому рівні. Релігійна освіта технологічно відпрацьовується завдяки використанню як традиційних форм навчально-виховного процесу (урок), так і специфічних для даного напрямку (екскурсії, презентації, відвідування місць богослужіння різних конфесій, концертів

духовної музики, музеїв, виставок тощо). Не до кінця вирішеними проблемами релігійної освіти, що потребують постійної уваги з боку уряду Великої Британії, є запровадження загальних для всієї країни освітніх стандартів у цій галузі шкільного навчання.

Безперечно, виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів, пов'язаних з реалізацією релігійної освіти в середніх школах Великої Британії. Перспективним, на наш погляд, є подальше дослідження національного стандарту релігійної освіти в Англії та Уельсі, вивчення діяльності конфесійних шкіл в умовах домінування практики неконфесійної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Education Act 1944. – London : HMSO, 1944.
2. Education Reform Act 1988. – London : HMSO, 1988.
3. A National Curriculum for Religious Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.humanism.org.uk/site/cms/contentiewArticle.asp?article=1385>
4. Religious Education : The non-statutory national framework. – London : QCA, 2004.
5. Козырев Ф. Н. Религиозное образование в светской школе. Теория и международный опыт в отечественной перспективе: монография / Ф. Н. Козырев – СПб. : Апостольский город, 2005. – 636 с.
6. Religious Education : The Programme of study (non-statutory) for key stage 3 and attainment targets [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.qca.org.uk/curriculum>
7. Religious Education : The Programme of study (non-statutory) for key stage 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.qca.org.uk/curriculum>

УДК 81'243'42'37

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗІСТАВНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Ружин К.М., к. пед. н., доцент

Запорізький національний університет

Стаття присвячена аналізу теоретичного аспекту проблеми навчання другої іноземної мови і практичного досвіду реалізації концепції навчання другої іноземної мови на базі використання співставного принципу. Розглянуто і узагальнено фактори, які обумовлюють можливість і доцільність врахування явища позитивного перенесення і інтерференції знань і умінь з першої іноземної мови при вивченні другої іноземної мови.

Ключові слова: методична концепція, зіставний принцип, лінгвістичний досвід, позитивне перенесення, інтерференція, друга іноземна мова, семантизація лексики.

Ружин Е.М. РЕАЛИЗАЦИЯ СОПОСТАВИТЕЛЬНОГО ПОДХОДА ПРИ ИЗУЧЕНИИ ВТОРОГО ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В СРЕДНИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ / Запорожский национальный университет, Украина.

Статья посвящена анализу теоретического аспекта проблемы обучения второму иностранному языку и практического опыта реализации концепции обучения второго иностранного языка на базе использования сопоставительного принципа. Рассмотрены и обобщены факторы, которые обуславливают возможность и целесообразность учета положительного переноса и интерференции знаний и умений в первом иностранном языке при обучении второму иностранному языку.

Ключевые слова: методическая концепция, сопоставительный принцип, лингвистический опыт, положительный перенос, интерференция, второй иностранный язык, семантизация лексики.

Ruzhin K.M. REALIZATION OF COMPARATIVE APPROACH IN THE SECOND FOREIGN LANGUAGE SCHOOLS / Zaporizhzhya national university, Ukraine.

The article deals with theoretical analysis of the foreign language study problem and practical experience of comparative principle realization. Factors, stipulating possibility and advisability for positive transference and interference of knowledge and skills from the first foreign language into the second foreign language, have been considered and summarized.